

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 31 januari 1936 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring i lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 57, vilken behandlats av andra lagutskottet, hava herrar *Hassler* och *Arne mark* hemställt, att riksdagen ville för sin del besluta sådan ändring i gällande lag om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse, att från tillämpning av lagens stadganden undantages försäljning, som bedrivs under utövning av eller i samband med kafé- eller restaurangrörelse och avser försändning eller avhämtning av bröd, bakelser och andra konditorivaror.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse (den s. k. butikstängningslagen) gäller såsom huvudregel, att handelsbod må hållas öppen allenast å söckendagar mellan klockan 8 f. m. och 7 e. m.

Härifrån göres i lagen undantag *dels* för tiden den 10—den 23 december, då bod må hållas öppen till klockan 8 e. m., *dels* för bod, där handel idkas med mejeriprodukter, ägg, margarin eller bageri- och konditorivaror, vilken bod må för försäljning enbart av dylika varor öppnas en timme tidigare och hållas öppen en timme längre än förut är sagt, *dels* ock beträffande handel å sön- eller helgdag, i det att bod då må hållas öppen för försäljning enbart av livsmedel av ovan angivna slag ävensom av färsk frukt eller levande blommor å tid mellan klockan 7 och 10 f. m.

De tider, som sålunda i lagen fastställts för öppethållande av handelsbod, kunna emellertid genom beslut av vederbörande kommunala representation inom vissa i lagen angivna gränser inskränkas eller utvidgas, allt efter som sådant påkallas av särskilt förhållande inom respektive kommun. Beträffande söckendag är det sålunda möjligt att i nämnda ordning få öppethållandet inskränkt med högst 4 timmar samt utsträckt för stad eller köping med högst 1 timme på morgonen och 1 timme på aftonen och för annan kommun med högst 2 timmar på morgonen och 2 timmar på aftonen. Vad åter angår sön- eller helgdag kan det i lagen medgivna öppethållandet för försäljning av vissa varuslag i enahanda ordning antingen inskränkas eller helt förbjudas eller ock utsträckas att gälla jämväl tiden mellan klockan 10 och 11 f. m. samt högst 2 timmar å tid efter klockan 1 e. m. För att äga

giltighet skola kommunala myndigheters beslut av nu ifrågavarande slag fastställas av vederbörande länsstyrelse.

Emellertid äro enligt 15 § från tillämpning av stadgandena i lagen undantagna, bland annat:

dels för resande avsedd försäljning vid järnvägs- eller ångbåtsstation, i järnvägsvagn eller å fartyg,

dels försäljning, som bedrivs under utövning av eller i samband med kafé- eller restaurangrörelse och antingen sker allenast till förtäring eller förbrukning å stället eller ock avser försändning eller avhämtning av lagad mat, tillagade alkoholfria drycker eller svagdricka, och

dels försäljning utomhus och allenast i mindre omfattning av matvaror, läskedrycker, blommor eller dylikt.

Vid 1924 års riksdag väcktes genom motion i andra kammaren (nr 192) av herr Norsell förslag om sådan ändring av butikstängningslagen, att den i lagen medgivna söndagshandeln genom kommunalt beslut skulle kunna utsträckas att gälla fem i stället för två timmar efter kl. 1 e. m. Yttranden över motionen inhämtades av andra lagutskottet från socialstyrelsen, som efter hörande av vissa affärsidkare- och personalorganisationer förklarade sig icke finna de av motionären anförda skälen för en lagändring tillfyllestgörande. I enlighet med utskottets hemställan (utlåtande nr 15) blev motionen därefter av riksdagen avslagen.

I en den 17 november 1930 till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse har Svenska konditorföreningen hemställt, bland annat, att gällande lag ändras så, att tiden för handel med konditorivaror och konfektyrer i egentliga konditorier utsträcker — såväl beträffande vardagar som sön- eller helgdagar — att omfatta även den tid, under vilken konditorierna eljest äga rätt att hålla öppet för servering av sina varor, samt alternativt att — därest detta önskemål icke kunde vinna bifall — sådana åtgärder snarast vidtagas, att effektiv övervakning av nu gällande lags efterlevnad ernås.

Sveriges konditorförening har i skrivelse den 1 december 1930 till Kungl. Maj:t anhållit, att i 15 § butikstängningslagen från tillämpningen undantages och således medgives sådan försäljning, som bedrivs under utövandet av eller i samband med kafé- eller restaurangrörelse, eller att någon bestämmelse infogas i lagen, som direkt medgiver konditori med servering för allmänheten rätt att under samma tid som servering pågår försälja egna varor.

Till stöd för berörda framställningar har huvudsakligen anförts, att gällande bestämmelser i ämnet visat sig sakna stöd i allmänna rättsmedvetandet samt att deras efterlevnad icke kunde effektivt övervakas, varjämte framhållits, att, bland andra, kioskinnehavare vore oförhindrade att till avhämtning försälja konditorivaror å tid, då sådan försäljning icke finge bedrivas i konditorierna.

Socialstyrelsen anbefalldes av Kungl. Maj:t att efter samråd med kommerskollegium avgiva yttrande över Svenska konditorföreningens framställ-

ning och därvid taga under överbäggande Sveriges konditorföreningens skrivelse. Efter hörande av ett flertal organisationer av affärsidkare och anställda m. fl. avgav styrelsen den 9 april 1931 yttrande i ämnet. Med instämmande av kommerskollegium föreslog socialstyrelsen, att tiden för handel med konditorivaror skulle utsträckas till att avse den tid, varunder servering finge äga rum, genom att 15 § 5 stycket butikstängningslagen erhöles följande ändrade lydelse: »försäljning, som bedrivs under utövning av eller i samband med kafé- eller restaurangrörelse och antingen sker allenast till förtäring eller förbrukning å stället, eller ock avser försändning eller avhämtning av lagad mat, tillagade alkoholfria drycker eller svagdricka eller avhämtning av bageri- eller konditorivaror».

Som skäl för sitt ändringsförslag återopade socialstyrelsen i huvudsak de skäl, som i konditorföreningarnas skrivelser anförts.

Kungl. Maj:t uppdrog senare under år 1931 åt socialstyrelsen att verkställa undersökning av arbetstidsförhållandena beträffande butikspersonalen och vissa övriga denna personal närstående anställda. Vid denna undersöknings utförande förelägo till beaktande, bland annat, de ovan omnämnda framställningarna från Svenska konditorföreningen och Sveriges konditorförening. I samband med den statistiska undersökningen inhämtade socialstyrelsen vissa uppgifter till belysande av butikstängningslagens tillämpning och behovet av revision av lagens bestämmelser. Resultatet av undersökningen framlades i den av styrelsen under 1933 i serien Sveriges officiella statistik, socialstatistik, utgivna publikationen med titeln Arbetstidsförhållandena inom detaljhandeln. Socialstyrelsen omnämner däri (s. 131), att från åtskilliga håll önskemål framstälts om utsträckning av tiden för försäljning av bageri- och konditorivaror i samband med kafé- eller konditorirörelse. Såsom sammanfattning och slutsatser av undersökningen uttalade styrelsen, bland annat, att man enbart genom en statistisk undersökning näppligen kunde erhålla material för ett utslagsgivande bedömande av frågan om bestämmande av de ur olika synpunkter lämpligaste tiderna för butikernas öppethållande och personalens arbetstid.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 januari 1934 har Sveriges konditorförening ånyo påkallat ändring i butikstängningslagen, åsyftande rätt för innehavare av konditori att driva försäljning av konditorivaror under hela den tid, serveringsrörelse får pågå.

Den 28 juni 1935 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för socialdepartementet att tillkalla sakkunniga för att biträda med utredning rörande frågan om en laglig reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda samt rörande de frågor i övrigt, som äga samband med lagstiftningen å förevarande område. I sitt anförande till statsrådsprotokollet vid behandlingen av frågan om tillkallande av dessa sakkunniga, vilka sedermera antagit benämningen *arbetstidsutredningen angående affärs- och kontorsanställda*, erin-

rade föredragande departementschefen, statsrådet Möller, bland annat, om Svenska konditorföreningens och Sveriges konditorförenings ovan omnämnda framställningar till Kungl. Maj:t. Departementschefen framhöll, att utredningen borde främst taga sikte på vinnandet av kännedom om de behov, som inom olika branscher kunna från allmänhetens sida föreligga i fråga om tiden för butikernas öppethållande. Undersökning skulle emellertid jämväl ägnas de olika spörsmål, som — utan att beröra tiderna för butikernas öppethållande eller personalens arbetstid — tid efter annan väckts angående de övriga förhållanden, som äga samband med förevarande lagstiftning. Departementschefen sade sig därvid syfta på sådana frågor, som hade avseende å begränsning av handeln under vissa tider till bestämda varuslag samt å kiosk- och automathandeln.

Enligt uppgift i berättelsen till innevarande riksdag om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit beräknas de sakkunnigas uppdrag bliva slutfört under 1936.

Utskottet. Det i motionen berörda spörsmålet är av sådan betydelse, att det enligt utskottets mening förtjänar att tagas under statsmakternas omprövning. Av vad utskottet ovan anfört framgår emellertid, att detta spörsmål för närvarande är under övervägande av arbetstidsutredningen angående affärs- och kontorsanställda samt att arbetstidsutredningens uppdrag beräknas bliva slutfört under innevarande år. Under sådana förhållanden torde det icke vara lämpligt, att riksdagen nu tager ståndpunkt till frågan om åtgärder i den av motionärerna angivna riktningen.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 31 januari 1936.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar K. G. Westman, Linder, Sigfrid Hansson, Gustaf Tamm*, Sam Larsson*, P. Sandström, Norman och Karl Bodin;

från andra kammaren: herrar Österström, Johanson i Hallagården, Olovson i Västerås, Pettersson i Hällbacken, Hansson i Trollhättan, Sandström i Sollefteå, Molander och Hassler*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.